

ФАРМАКОЕПІДЕМІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ГРИБКОВИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Говорова А.В., Тіманюк І.В.

Національний фармацевтичний університет, Україна
aleksandragovorova0@gmail.com, timanjuk@gmail.com

Грибкові захворювання з кожним роком набувають все більшого розповсюдження, з'являються нові форми та нові методи боротьби з цими захворюваннями. Мікози вважаються індикатором громадського здоров'я та економіки країн взагалі. За даними статистики понад 800 мільйонів людей страждають від одного або декількох видів грибкових захворювань. *Aspergillus*, *Candida*, *Cryptococcus* і *Pneumocystis* є важливими опортуністичними грибами, відповідальними за високу смертність, особливо у імунодефіцитних хворих.

Велика кількість вітчизняних науковців займаються вивченням цієї проблеми, як з точки зору діагностики та лікування, так і створення нових більш ефективних лікарських засобів. Проте через неадекватні діагностичні засоби частота мікозів у багатьох регіонах України не документується належним чином.

Метою досліджень став пошук доступної літературної та статистичної інформації про вплив грибів на здоров'я людини.

Грибкові інфекції можуть передаватися різними способами. Дихальні шляхи визнані основним порталом входу більшості грибкових інфекцій, які викликають легеневі та системні захворювання. Передача може відбуватися шляхом інгаляції інфекційних грибкових спор, травматичної імплантації грибкових клітин, безпосереднього контакту з інфікованою людиною або твариною. Клінічні прояви мікозів варіюються від дерматитів до пневмоній, ендокардиту, менінгіту, перитоніту і остеомієліту. Тривалість грибкових інфекцій може становити від 3 місяців до десятків років. Мікози є причиною високої захворюваності, а також смертності як у розвинених, так і в країнах, що розвиваються. Дерматофітоз вже вразив 200 мільйонів людей у всьому світі, а оніхомікоз – 10%. В усьому світі щорічно відбувається близько 1 млн. нових грибкових інфекцій очей, а мікотичний кератит, викликаний кількома грибами, може сприяти сліпоті. Зазначається, що від 50 до 75% жінок у дитинстві мають щонайменше один епізод вульвовагінального кандидозу. Щорічно у пацієнтів з ВІЛ/СНІДом фіксується 10 мільйонів випадків грибкового інфікування порожнини рота і 2 мільйони випадків кандидозу стравоходу. Щорічна глобальна захворюваність інфекціями крові *Candida* реєструється у 400 тис. випадків. *Aspergillus fumigatus* є основною причиною виникнення аспергільозу (200 тис. випадків). Хронічний легеневий аспергільоз діагностується у 3 мільйонів людей щорічно. *Pneumocystis jirovecii* вра-

жає понад 400 тис. осіб щорічно та є причиною смертності в 13% випадків. Доречно зазначити, що у хворих на цукровий діабет в 40% випадків зустрічається зигомікоз, який щорічно вражає понад 10 тис. осіб. Систематичний трихоспориноз часто є смертельним в 70% випадків. Криптококкоз вбиває приблизно 6,25 тис. людей щорічно.

На цей час існують проблеми у діагностиці інвазійних грибкових захворювань. Для діагностики грибкових захворювань корисні радіологічні, мікологічні, імунологічні, гістопатологічні та молекулярні методи. Проте в Україні для діагностування грибкових захворювань вони використовуються рідко. Важливо зазначити, що понад 90% пацієнтів з легенеvim криптокозом були неправильно діагностовано, і серед них 50% лікувалися від туберкульозу легень. Отже, існує потреба у розробці недорогих, чутливих і специфічних тестів, які можна легко виконати в лабораторіях звичайних лікувальних установ України.

Ряд протигрибкових препаратів, таких як Амфотерицин В, Флуцитозин, Флуконазол, Ітраконазол, Кетоконазол, Позаконазол і Воріконазол, на цей час є найбільш розповсюдженими в лікуванні мікозів. Проте вартість лікування досить велика, в першу чергу це пов'язано з тривалістю лікування.

Беручи до уваги розповсюдженість грибкових інфекцій, можна припустити, що кожна людина наражається на ризик зараження з безпосереднього оточення. Описані грибкові захворювання спостерігаються у багатьох професійних групах, таких як лікарі, фармацевти, ветеринари, лабораторні працівники, садівники, агрономи, флористи та ін.. Грибкові захворювання представляють собою велику проблему охорони здоров'я як у розвинених, так і в країнах, що розвиваються. Останніми роками спостерігається глобальний ріст числа захворюваності на грибкові інфекції через зростання кількості пацієнтів з ослабленим імунітетом. Багато опортуністичних грибів можуть викликати небезпечні для життя системні інфекції в осіб, у яких імунна система зруйнована. СНІД вважається основним фактором ризику мікотичних інфекцій. Види *Candida* є четвертою з найбільш поширених причин інфекцій внутрішньолікарняного кровотоку.

Вирішити проблему розповсюдження грибкових інфекцій можливо через скорочення потреби в протигрибкових препаратах за допомогою належної клінічної практики, імунізації, поліпшення водопостачання, санітарії та гігієни, а також належних умов утримання тварин. Крім необхідно забезпечити раціональне використання препаратів як у людей, так і у тварин, завдяки більш точної діагностики, полегшеному доступу до необхідних ліків, а також ефективному регулюванню використання антибіотиків. Крім того, Україні потрібна значно досконаліша система для моніторингу поширеності грибкових інфекцій серед людей і тварин та подання звітів про таку поширеності.